

UNIVERZITET U BEOGRADU – FAKULTET ZA SPECIJALNU EDUKACIJU I REHABILITACIJU
UNIVERSITY OF BELGRADE – FACULTY OF SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION

10. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP

Specijalna edukacija
i rehabilitacija DANAS

Zbornik radova

10th INTERNATIONAL
SCIENTIFIC CONFERENCE

Special Education
and Rehabilitation TODAY

Proceedings

Beograd, 25–26. oktobar 2019. godine
Belgrade, October, 25–26th, 2019

UNIVERZITET U BEOGRADU – FAKULTET ZA
SPECIJALNU EDUKACIJU I REHABILITACIJU
UNIVERSITY OF BELGRADE – FACULTY OF
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION

10. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA DANAS
Beograd, 25–26. oktobar 2019. godine

ZBORNİK RADOVA

10th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION TODAY
Belgrade, October, 25–26th, 2019

PROCEEDINGS

Beograd, 2019.
Belgrade, 2019

10. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA DANAS
BEOGRAD, 25–26. OKTOBAR 2019. GODINE
ZBORNİK RADOVA

10th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION TODAY
BELGRADE, OCTOBER, 25–26th, 2019
PROCEEDINGS

IZDAVAČ / PUBLISHER

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju
University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation

ZA IZDAVAČA / FOR PUBLISHER

Prof. dr Snežana Nikolić, dekan

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK / EDITOR-IN-CHIEF

Prof. dr Mile Vuković

UREDNICI / EDITORS

Prof. dr Vesna Žunić Pavlović

Prof. dr Aleksandra Grbović

Prof. dr Vesna Radovanović

RECENZENTI / REVIEWERS

Prof. dr Ranko Kovačević, prof. dr Vesna Bratovčić

Univerzitet u Tuzli – Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Tuzla, BiH

Prof. dr Viviana Langher

Università Sapienza di Roma – Facoltà di Medicina e Psicologia, Roma, Italia

Prof. dr Branislava Popović Čitić, doc. dr Slobodan Banković, doc. dr Ljubica Isaković

*Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju,
Beograd, Srbija*

LEKTURA I KOREKTURA / PROOFREADING AND CORRECTION

Maja Ivančević Otanjac, predavač

DIZAJN I PRIPREMA / DESIGN AND PROCESSING

Mr Boris Petrović

Biljana Krasić

Zbornik radova biće publikovan u elektronskom obliku CD

Proceedings will be published in electronic format CD

Tiraž / Circulation: 200

ISBN 978-86-6203-129-7

Objavlјivanje Zbornika radova podržalo je Ministarstvo prosvete, nauke i
tehnološkog razvoja Republike Srbije.

POLNE I UZRASNE SPECIFIČNOSTI SLIKE O SEBI ADOLESCENATA NA SMEŠTAJU U USTANOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE*

Marija Stojanović**, Vesna Žunić Pavlović

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju,
Beograd, Srbija

Osnovni cilj istraživanja je sagledavanje specifičnosti polnih i uzrasnih razlika u pogledu slike o sebi kod adolescenata na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite, u odnosu na adolescente iz opšte populacije. Uzorkom je obuhvaćeno 47 adolescenata na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite i 271 adolescent iz opšte populacije, uzrasta 14-18 godina, oba pola. Za procenu slike o sebi primenjena je Pirs-Harisova skala self-koncepta za decu. Rezultati ukazuju da kod adolescenata na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite ne postoje statistički značajne polne razlike u skorovima, dok su u poduzorku adolescenata iz opšte populacije zabeležene statistički značajne polne razlike u skorovima na podskalama Prilagođenost ponašanja ($t = -2,11$; $df = 266,15$; $p < 0,05$), Oslobođenost od anksioznosti ($t = 5,89$; $df = 248,37$; $p < 0,01$), Popularnost ($t = 2,00$; $df = 269$; $p < 0,05$), kao i na Ukupnom skoru ($t = 2,36$; $df = 269$; $p < 0,05$). U poduzorku adolescenata na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite nije evidentirana statistički značajna povezanost uzrasta ispitanika i skorova na datom instrumentu, dok je kod adolescenata iz opšte populacije registrovana statistički značajna povezanost uzrasta ispitanika i skorova na podskalama Intelektualni i školski status ($r = -0,15$; $p < 0,05$) i Sreća i zadovoljstvo ($r = -0,15$; $p < 0,05$), kao i na Ukupnom skoru ($r = -0,15$; $p < 0,05$). Dobijeni nalazi upućuju na izvesna odstupanja u polnim i uzrasnim razlikama u pogledu slike o sebi kod adolescenata na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite, što se može pripisati delovanju različitih nepovoljnih faktora, karakterističnih za ovu populaciju.

Ključne reči: adolescenti, slika o sebi, ustanove za smeštaj, polne razlike, uzrasne razlike

* Rad je nastao kao rezultat istraživanja na projektima „Socijalna participacija osoba sa intelektualnom ometenošću“ (br. 179017) i „Kriminal u Srbiji: fenomenologija, rizici i mogućnosti socijalne intervencije“ (br. 47011), koje finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

** s.marija1994@gmail.com

Uvod

Stručna literatura (Cole et al., 2001; Shapka & Keating, 2005) svedoči o izvesnim polnim i uzrasnim razlikama u razvoju slike o sebi, ali su rezultati o prirodi ovih razlika inkonzistentni. Navedene razlike nastaju kao posledica interakcije bioloških faktora i faktora okruženja. Biološki faktori uključuju neurološke procese sazrevanja tokom adolescencije (Alrajhi et al., 2019), dok se u okviru faktora okruženja prednost daje porodici (Daily, 2010; Todorović, 2004; Veronika & Afdal, 2019). Potpuna porodica, sa zdravim interpersonalnim odnosima, koju karakteriše autoritativni stil roditeljstva predstavlja krucijalan faktor za adekvatan razvoj slike o sebi (Aye et al., 2019). U skladu s tim, nalazi o negativnijoj slici o sebi institucionalizovanih adolescenata (Ajduković, Rajhvajn-Bulat i Sladović-Franz, 2008; Jeremić, Todorović i Vidanović, 2006; Majdak i Kamenov, 2009; Stojanović i Žunić-Pavlović, 2019) nisu iznenađujući ukoliko uzmemo u obzir činjenicu da oni, uglavnom, potiču iz porodica koje ne odlikuju prethodno pomenuti faktori, važni za pravilan razvoj slike o sebi. S obzirom na to, opravdano je očekivati određena odstupanja u razvoju slike o sebi, poput specifičnosti u polnim i uzrasnim razlikama. Osnovni cilj istraživanja je utvrđivanje polnih i uzrasnih specifičnosti slike o sebi kod adolescenata na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite.

Metod rada

Uzorak

Uzorak čini 318 adolescenata oba pola, uzrasta 14-18 godina. Prvi poduzorak čini 47 adolescenata na smeštaju u Prihvatilištu za decu, Zavodu za vaspitanje dece i omladine Beograd i tri doma za decu bez roditeljskog staranja na teritoriji grada Beograda (59,6% muškog i 40,4% ženskog pola, uzrasta $AS = 16,06$; $SD = 1,24$). Drugi poduzorak čini 271 adolescent iz dve osnovne i dve srednje škole (53,5% muškog i 46,5% ženskog pola, uzrasta $AS = 15,19$; $SD = 1,08$).

Instrumenti i procedura

Nakon dobijanja dozvole od rukovodilaca ustanova i informisanog pristanka od ispitanika, podaci su prikupljeni anketiranjem adolescenata. Učestvovanje adolescenata u istraživanju bilo je anonimno. Za prikupljanje osnovnih podataka primenjen je upitnik o sociodemografskim karakteristikama koji je napravljen za potrebe ovog istraživanja. Za procenu slike o sebi korišćena je Pirs-Harisova skala self-koncepta za decu (Piers-Harris & Herzberg, 2002), namenjena deci i adolescentima uzrasta od sedam do 18 godina. Skala sadrži 60 opisnih rečenica na koje ispitanici odgovaraju sa *Da* ili *Ne*. Skala je podeljena u šest podskala: *Prilagođenost ponašanja*, *Intelektualni i školski status*, *Fizički izgled i osobine*, *Oslobođenost od anksioznosti*, *Popularnost* i *Sreća i zadovoljstvo*. Ukupan skor se izračunava na osnovu ukupnog broja potvrdnih odgovora u upitniku i predstavlja meru ukupnog self-koncepta.

Pouzdanost se kreće od 0,52 za skorove adolescenata na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite na podskali *Popularnost* do 0,86 za *Ukupan skor* kod adolescenata iz opšte populacije.

Statistička obrada podataka

Za obradu podataka primenjene su metode deskriptivne statistike (aritmetička sredina, standardna devijacija) i metode inferencijalne statistike (t-test za nezavisne uzorke, Pirsonova linearna korelacija), uz utvrđivanje pouzdanosti skale (Kronbahov alfa koeficijent pouzdanosti).

Rezultati istraživanja sa diskusijom

U Tabeli 1 prikazane su polne razlike u skorovima na podskalama i ukupnom skoru Pirs-Harisove skale self-koncepta za decu kod adolescenata na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite. Prezentovani rezultati ne ukazuju na statistički značajne polne razlike u okviru ovog poduzorka.

Tabela 1. Razlike između muških ($n = 28$) i ženskih ispitanika ($n = 19$) u skorovima na Pirs-Harisovoj skali self-koncepta za decu kod adolescenata na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite

Skale	Grupa	M	SD	t (45)	p
Prilagođenost ponašanja	Muški	9,11	3,67	0,15	0,88
	Ženski	8,95	3,27		
Intelektualni i školski status	Muški	9,07	3,15	-1,20	0,24
	Ženski	10,21	3,26		
Fizički izgled i osobine	Muški	6,36	2,84	-1,61	0,11
	Ženski	7,68	2,65		
Oslobođenost od anksioznosti	Muški	10,07	3,03	0,53	0,60
	Ženski	9,63	2,36		
Popularnost	Muški	7,86	2,32	-0,56	0,58
	Ženski	8,21	1,84		
Sreća i zadovoljstvo	Muški	6,79	2,54	-1,88	0,07
	Ženski	8,05	1,78		
Ukupan skor	Muški	37,75	8,92	-0,78	0,44
	Ženski	39,68	7,39		

Tabela 2 prikazuje polne razlike u skorovima na podskalama i ukupnom skoru Pirs-Harisove skale self-koncepta za decu kod adolescenata iz opšte populacije. Suprotno rezultatima u poduzorku adolescenata na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite, kod adolescenata iz opšte populacije statistički značajne polne razlike zabeležene su za skorove na podskalama *Prilagođenost ponašanja*, *Oslobođenost od anksioznosti*, *Popularnost*, kao i za *Ukupan skor*. Na ostalim podskalama nisu zabeležene statistički značajne polne razlike.

Tabela 2. Razlike između muških ($n = 145$) i ženskih ispitanika ($n = 126$) u skorovima na Pirs-Harisovoj skali self-koncepta za decu kod adolescenata iz opšte populacije

Skale	Grupa	M	SD	t	df	p																																																								
Prilagođenost ponašanja	Muški	10	3,23	-2,11	266,15	0,04																																																								
	Ženski	10,74	2,53				Intelektualni i školski status	Muški	10,39	3,09	1,46	269	0,15	Ženski	9,83	3,24	Fizički izgled i osobine	Muški	7,59	2,66	1,15	269	0,27	Ženski	7,25	2,48	Oslobođenost od anksioznosti	Muški	10,81	2,63	5,89	248,37	< 0,01	Ženski	8,75	3,05	Popularnost	Muški	8,58	2,21	2,00	269	0,04	Ženski	8	2,56	Sreća i zadovoljstvo	Muški	8,48	1,72	0,54	269	0,59	Ženski	8,37	1,88	Ukupan skor	Muški	42,88	8,41	2,36	269
Intelektualni i školski status	Muški	10,39	3,09	1,46	269	0,15																																																								
	Ženski	9,83	3,24				Fizički izgled i osobine	Muški	7,59	2,66	1,15	269	0,27	Ženski	7,25	2,48	Oslobođenost od anksioznosti	Muški	10,81	2,63	5,89	248,37	< 0,01	Ženski	8,75	3,05	Popularnost	Muški	8,58	2,21	2,00	269	0,04	Ženski	8	2,56	Sreća i zadovoljstvo	Muški	8,48	1,72	0,54	269	0,59	Ženski	8,37	1,88	Ukupan skor	Muški	42,88	8,41	2,36	269	0,02	Ženski	40,47	8,32						
Fizički izgled i osobine	Muški	7,59	2,66	1,15	269	0,27																																																								
	Ženski	7,25	2,48				Oslobođenost od anksioznosti	Muški	10,81	2,63	5,89	248,37	< 0,01	Ženski	8,75	3,05	Popularnost	Muški	8,58	2,21	2,00	269	0,04	Ženski	8	2,56	Sreća i zadovoljstvo	Muški	8,48	1,72	0,54	269	0,59	Ženski	8,37	1,88	Ukupan skor	Muški	42,88	8,41	2,36	269	0,02	Ženski	40,47	8,32																
Oslobođenost od anksioznosti	Muški	10,81	2,63	5,89	248,37	< 0,01																																																								
	Ženski	8,75	3,05				Popularnost	Muški	8,58	2,21	2,00	269	0,04	Ženski	8	2,56	Sreća i zadovoljstvo	Muški	8,48	1,72	0,54	269	0,59	Ženski	8,37	1,88	Ukupan skor	Muški	42,88	8,41	2,36	269	0,02	Ženski	40,47	8,32																										
Popularnost	Muški	8,58	2,21	2,00	269	0,04																																																								
	Ženski	8	2,56				Sreća i zadovoljstvo	Muški	8,48	1,72	0,54	269	0,59	Ženski	8,37	1,88	Ukupan skor	Muški	42,88	8,41	2,36	269	0,02	Ženski	40,47	8,32																																				
Sreća i zadovoljstvo	Muški	8,48	1,72	0,54	269	0,59																																																								
	Ženski	8,37	1,88				Ukupan skor	Muški	42,88	8,41	2,36	269	0,02	Ženski	40,47	8,32																																														
Ukupan skor	Muški	42,88	8,41	2,36	269	0,02																																																								
	Ženski	40,47	8,32																																																											

Dobijeni rezultati ukazuju da je kod adolescenata iz opšte populacije percepcija vlastitog ponašanja značajno pozitivnija kod ženskog u odnosu na muški pol. Na ovakve razlike ukazuju i brojna prethodna istraživanja (Brajša-Žganec, Franc, i Raboteg-Šarić, 2000; Faria, 2001; Grozdek, Kuterovac-Jagodić i Zarevski, 2007; Lebedina-Manzoni i Lotar, 2011). S druge strane, kod institucionalizovanih adolescenata viši skorovi zabeleženi su kod adolescenata muškog pola, ali razlike nisu statistički značajne. U oba poduzorka, nivo anksioznosti, zabrinutosti i drugih neprijatnih osećanja niži je kod adolescenta muškog pola, s tim da su statistički značajne razlike evidentirane samo kod adolescenata tipičnog razvoja. Viši nivo anksioznosti i drugih neprijatnih osećanja kod osoba ženskog pola potvrđuju i rezultati prethodnih istraživanja (Begić i Poljak, 2016; Tomljenović i Nikčević-Milković, 2005). Statistički značajno viši skorovi na podskali *Popularnost* u korist adolescenata muškog pola iz opšte populacije sugerišu da su oni zadovoljniji kvalitetom i brojem prijateljskih veza. Suprotno, kod institucionalizovanih adolescenata više skorove imaju adolescenti ženskog pola, iako razlike nisu statistički značajne. U skladu sa nalazima našeg istraživanja o statistički značajno višem *Ukupnom skor* kod muškog pola u poduzorku adolescenata tipičnog razvoja, prethodna istraživanja (Nekić, Uzelac i Jurkin, 2016; Tafarodi & Swan, 2001) ukazuju na bolju ukupnu samoprocenu, pozitivniju sliku o sebi i veće samoprihvatanje kod adolescenata muškog pola. Za razliku od toga, kod adolescenata na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite bolje rezultate postižu adolescenti ženskog pola, iako nisu registrovane statistički značajne polne razlike u pogledu globalne samoprocene i samopercepcije.

U Tabeli 3 prikazane su korelacije skorova na Pirs-Harisovoj skali self-koncepta za decu i uzrasta ispitanika. Kod adolescenata na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite sve korelacije su negativne, izuzev korelacije uzrasta sa skorovima na podskali *Prilagođenost ponašanja*, i nisu na nivou statističke značajnosti. U poduzorku njihovih vršnjaka iz opšte populacije evidentirana je statistički značajna povezanost uzrasta sa skorovima na podskali *Intelektualni i školski status*, *Sreća i zadovoljstvo*, kao i sa *Ukupnim skorom*. Sve statistički značajne razlike su negativne, što navodi da

mlađi adolescenti bolje opažaju sopstvene intelektualne sposobnosti i školska postignuća, srećniji su i zadovoljniji vlastitim životom i imaju pozitivniju samopercepciju i bolje opažaju sebe u različitim oblastima funkcionisanja.

Tabela 3. *Korelacije skorova na Pirs-Harisovoj skali self-koncepta za decu i uzrasta ispitanika*

Skale	Adolescenti na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite		Adolescenti iz opšte populacije	
	r	p	r	p
Prilagođenost ponašanja	0,03	0,84	-0,07	0,28
Intelektualni i školski status	-0,06	0,67	-0,15	0,01
Fizički izgled i osobine	-0,01	0,98	-0,09	0,16
Oslobođenost od anksioznosti	-0,11	0,45	-0,07	0,25
Popularnost	-0,02	0,91	-0,09	0,16
Sreća i zadovoljstvo	-0,17	0,25	-0,15	0,02
Ukupan skor	-0,09	0,57	-0,15	0,02

Rezultati istraživanja uzrasnih razlika u pogledu slike o sebi nisu saglasni. Nalazi našeg istraživanja potvrđuju rezultate drugih autora da slika o sebi postaje negativnija sa odrastanjem (Archambault, Eccles, & Vida, 2010; Forko i Lotar, 2012; Molloy, Ram, & Gest, 2011; Onetti, Fernandez-Garcia, & Castillo-Rodriguez, 2019). Međutim, druga istraživanja (Erol & Orth, 2011; Guillen Garcia & Ramirez Gomez, 2011; Majdak i Kamenov, 2009; Orth, Robins, & Widaman, 2012) pokazuju potpuno suprotan trend u razvoju slike o sebi, odnosno idu u prilog tezi o poboljšanju slike o sebi sa odrastanjem.

Ostaje nepoznato koji su to mehanizmi koji stoje u osnovi razlika između dva poduzorka, ali sigurno je da specifičan stil življenja, kao i delovanje brojnih rizičnih faktora dovode do odstupanja od normativnog razvoja slike o sebi kod institucionalizovanih adolescenata.

Zaključak

Posmatrajući izložene rezultate, evidentno je da razvoj slike o sebi kod institucionalizovanih adolescenata odstupa od trendova u razvoju slike o sebi kod adolescenata iz opšte populacije. Može se pretpostaviti da prikazane specifičnosti nastaju kao posledica delovanja različitih nepovoljnih faktora, karakterističnih za ovu populaciju. Pre svega, misli se na dejstvo porodičnih rizičnih faktora, neadekvatnih interpersonalnih relacija sa tzv. značajnim drugim osobama, ali i na dejstvo faktora okruženja koji determinišu stil i način života u ustanovama. Dalja istraživanja je potrebno usmeriti na utvrđivanje mehanizama na temelju kojih pomenute specifičnosti nastaju.

Literatura

- Ajduković, M., Rajhvajn-Bulat, L. i Sladović-Franz, B. (2008). Agresivno i prosocijalno ponašanje djece u dječjim domovima. *Ljetopis socijalnog rada*, 15(2), 185-213.
- Alrajhi, M., Aldhafri, S., Alkharusi, H., Alharthy, I., Albarashdi, H., & Alhadabi, A. (2019). Grade and gender effects on self-concept development. *The Open Psychology Journal*, 12, 66-75.
- Archambault, I., Eccles, J. S., & Vida, M. N. (2010). Ability self-concepts and subjective value in literacy: joint trajectories from grades 1 through 12. *Journal of Educational Psychology*, 102(4), 804-816.
- Aye, E. N., Agbangwu, R., Oforka, T. O., Onumonu, J. A., Chinweuba, N. H., Ohia, N. C., ... Akaneme, I. N. (2019). Family variables as predictors of self-concept and academic achievement of secondary school students in Benue State, Nigeria. *Global Journal of Health Science*, 11(8), 86-95.
- Begić, D. i Poljak, M. (2016). Anksiozni poremećaji u djece i adolescenata. *Socijalna psihijatrija*, 44(4), 310-329.
- Brajša-Žganec, A., Raboteg-Šarić, Z. i Franc, R. (2000). Dimenzije samopoimanja djece u odnosu na opaženu socijalnu podršku iz različitih izvora. *Društvena istraživanja*, 9(5-6), 897-912.
- Cole, D. A., Maxwell, S. E., Martin, J. M., Peeke, L. G., Seroczynski, A. D., Tram, J. M., ... Maschman, T. (2001). The development of multiple domains of child and adolescent self-concept: a cohort sequential longitudinal design. *Child Development*, 72(6), 1723-1746.
- Dailey, R. M. (2010). Testing components of confirmation: how acceptance and challenge from mothers, fathers, and siblings are related to adolescent self-concept. *Communication Monographs*, 77(4), 592-617.
- Erol, R. Y., & Orth, U. (2011). Self-esteem development from age 14 to 30 years: a longitudinal study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(3), 607-619.
- Faria, L. (2001). Harter's self-perception profile for children adapted for use with young Portuguese students. *Perceptual and Motor Skills*, 92(3), 711-720.
- Forko, M. i Lotar, M. (2012). Izlaganje adolescenata riziku na nagovor vršnjaka-važnost percepcije sebe i drugih. *Kriminologija i socijalna integracija*, 20(1), 35-47.
- Grozdek, M., Kuterovac-Jagodić, G. i Zarevski, P. (2007). Samopoimanje srednjoškolaca različitog školskog uspjeha. *Suvremena psihologija*, 10(1), 37-53.
- Guillen Garcia, F., & Ramirez-Gomez, M. (2011). Relationship between self-concept and the physical fitness of third-cycle primary school students. *Revista de Psicología del Deporte*, 20(1), 45-59.
- Jeremić, V., Todorović, J. i Vidanović, S. (2006). Depresivnost i predstava o sebi adolescenata bez roditeljskog staranja. *Godišnjak za psihologiju*, 4(4-5), 173-188.
- Lebedina-Manzoni, M. i Lotar, M. (2011). Percepcija sebe kod adolescenata u Hrvatskoj. *Kriminologija i socijalna integracija*, 19(1), 39-50.
- Majdak, M. i Kamenov, Ž. (2009). Stigmatiziranost i slika o sebi maloljetnih počinitelja kaznenih djela. *Kriminologija i socijalne integracije*, 17(1), 41-53.

- Molloy, L. E., Ram, N., & Gest, S. D. (2011). The storm and stress (or calm) of early adolescent self-concepts: within- and between-subjects variability. *Developmental Psychology, 47*(6), 1589-1607.
- Nekić, M., Uzelac, E. i Jurkin, M. (2016). Uloga samopoštovanja i vršnjačkog pritiska u objašnjenju usamljenosti adolescenata. *Acta Iardetina, 13*(1), 41-63.
- Onetti, W., Fernández-García, J. C., & Castillo-Rodríguez, A. (2019). Transition to middle school: self-concept changes. *PLOS ONE, 14*(2), 1-12.
- Orth, U., Robins, R. W., & Widaman, K. F. (2012). Life-span development of self-esteem and its effects on important life outcomes. *Journal of Personality and Social Psychology, 102*(6), 1271-1288.
- Piers, E. V., & Herzberg, D. S. (2002). *Piers-Harris 2, Piers-Harris children's self concept scale, second edition*. Los Angeles, CA: Western psychological services.
- Shapka, J. D., & Keating, D. P. (2005). Structure and change in self-concept during adolescence. *Canadian Journal of Behavioural Science, 37*(2), 83-96.
- Stojanović, M. i Žunić-Pavlović, V. (2019). Specifičnosti slike o sebi adolescenata na smeštaju u ustanovama socijalne zaštite. U J. Petrović & G. Jovanić (Ur.), *Položaj marginalizovanih grupa u društvu* (str. 235-242). Banja Luka: Centar modernih znanja. Beograd: Resursni centar za specijalnu edukaciju.
- Tafarodi, R. W., & Swann, W. B. (2001). Two-dimensional self-esteem: theory and measurement. *Personality and Individual Differences, 31*(5), 653-673.
- Todorović, J. (2004). Vaspitni stilovi u porodici i stabilnost samopoštovanja adolescenata. *Psihologija, 37*(2), 183-193.
- Tomljenović, Ž. i Nikčević-Milković, A. (2005). Samopoštovanje i anksioznost u ispitnim situacijama dece osnovnoškolske dobi. *Suvremena psihologija, 8*(1), 51-62.
- Veronika, V., & Afdal, A. (2019). Differences in self-concept of students from intact families and non-intact families. *JAIPTEKIN, 3*(3), 151-158.

SEX AND AGE SPECIFICS OF SELF-IMAGE OF ADOLESCENTS FROM RESIDENTIAL CARE FACILITIES*

Marija Stojanović, Vesna Žunić Pavlović

University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation,
Belgrade, Serbia

The main goal of the research was to observe sex and age differences in the self-image of adolescents from residential care facilities, compared to adolescents from general population. The sample included 47 adolescents from residential care facilities and 271 adolescents from general population, ages 14-18, of both sexes. The Piers-Harris Children's Self-Concept Scale was used for the assessment of self-image. The results show that there

* This paper is a result of the projects "Social Participation of Persons with Intellectual Disability" (No. 179017) and "Crime in Serbia: Phenomenology, Risks and the Possibilities of Social Intervention" (No. 47011), financed by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia.

were no statistically significant sex differences in adolescents from residential care facilities, while in the subsample of adolescents from general population, statistically significant sex differences were observed in the scores on the subscales: Behavior Adjustment ($t = -2.11$; $df = 266.15$; $p < 0.05$), Freedom from Anxiety ($t = 5.89$; $df = 248.37$; $p < 0.01$), Popularity ($t = 2$; $df = 269$; $p < 0.05$) as well as in the Total score ($t = 2.36$; $df = 269$; $p < 0.05$). In the subsample of adolescents from residential care facilities there was no statistically significant correlation between the age of the respondents and the scores on the instrument, while in adolescents from general population a statistically significant relation was determined between the respondents' age and the scores on the subscales Intellectual and School Status ($r = -0.15$; $p < 0.05$) and Happiness and Satisfaction ($r = -0.15$; $p < 0.05$), as well as in the Total Score ($r = -0.15$; $p < 0.05$). The obtained findings point to deviations in sex and age differences in the self-image of adolescents from residential care facilities, which can be attributed to the activity of various adverse factors, characteristic of this population.

Key words: adolescents, self-image, residential care facilities, sex differences, age differences